

Kaitseministeerium

Sakala 1, 15094 Tallinn

info@kaitseministeerium.ee

MTÜ Roheline Pärnumaa

Säase 1-2, 80012 Pärnu

rohelineparnumaa@gmail.com

5.5.2025

MTÜ Roheline Pärnumaa ettepanekud ja vastuseisukohad Kaitseministeeriumi (KAM) 03.04.2025 dokumendi nr 12-1/25/141 "Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande esitamine arvamuse avaldamiseks"

MTÜ Roheline Pärnumaa (MTÜ) toob esile järgmist.

1) Asukohavalikust mõned metoodilised tähelepanekud. Põhimõtteline valik oli tehtud juba algatamisotsuses - antud eriplaneeringu asukoha valik ei lähtu mitte sellest, kus Eestis oleks võimalik kaitsetööstusparki rajada, vaid algatamisel ette antud planeeringualast. Lähteseisukohtade dokument selgitab, et planeeringuala ehk need neli põhimõttelist asukohta on välja selgitatud järgmiste kriteeriumide alusel:

pargi pindala (0,5–1 km²);

tehaseväline ohutu kaugus;

tööjõud 30 minuti autosõidu kaugusel;

logistika;

elektriühendused;

kaugus Kaitseväge ladudest ja harjutusaladest ja kooskõla olemasolevate planeeringutega ning sellest tulenev teostatavus.

See tähendab, et planeeringu protsessi käigus nende nelja ala valiku üle ega ka nende valiku aluseks olnud kriteeriumide üle vaielda ei saa, saab vaielda selle üle, kuidas nende alade piire on planeeringus täpsustatud ja kuidas on tehtud eelistatud valik.

2) Kahetsusväärset on riigi huvi on metsamaal kaitsetööstust arendada keskkonnamõjude hinnaga, Pärnu aladel väheneks metsamaa osakaal olenevalt alast ca 200–240 ha. Keskkonnamõjudega pole aga millegipärast arvestatud isegi teises järjekorras, sest kuigi asukohavalikuna otsuse eelnõu dokumentides kordub selgelt, et esimestena eelistatud valikualadeks on Aidu ja Kiviõli alad, soovib KAM valida Pärnu 1.

KAM on ju omalt poolt varem heaks kiitnud kõik eelvalikualad oma kriteeriumide alusel ja juhime tähelepanu, et lõplik valik saab peale KAM-i poolt seatud nõuetele vastamist olla vaid keskkonnamõjudest lähtuv ja kõikide koostatud uuringute tulemuste järgi. Või on tegemist näilise planeerimisprotsessiga, kus uuringute tulemusi ei pea arvestama? **Arusaamatuks jääb valik Pärnu 1, kui andmebaaside info baasil tehtud uuringute järgi on sobivaimad Aidu ja Põhja-Kiviõli alad, mõnel korral Piirsalu ala, seda nii linnustiku, loomastiku, taimestiku ja elanikele mõjude osas.** Pärnu alad on sobivuse järjestustes viimased.

3) Lisaks juhime tähelepanu, et **reaalsed elustiku uuringud välitöödega on teostamata** ehk tehtud uuringute nime all tegemist on andmebaaside põhjal koostatud nn uuringutega. **Andmebaasid ei ole loodusväärtuste eksperdi sõnul piisavad, sest ei kajasta reaalselt olukorda, sest käsitletavate alade kohta on olemas vaid üksikud juhuvaatlused.** Reaalsete elustiku uuringute tulemusel ei oleks KSH tulemused arenduseks sama sobivad, st ei saa väita nagu väärtuslikke kaitstavaid liike ja nende elupaiku Pärnu aladel ei esineks või kahjustavaid mõjusid ei teki. Väärtused on lihtsalt praegu teadmata (väliuuringud on teostamata), mis ei tähenda, et väärtusi ei esine.

Kordame hädavajaliku eeltingimusena nõudmist, et **kõik mõjud peavad saama objektiivselt hinnatud ja see eeldab nn elustiku-uuringute sisulist läbiviimist**, mida tehtud ei ole.

4) Mõjude hindamiseks ja KSH aruandega seoses teeme järgmised ettepanekud:

Planeeringualadel tuleb läbi viia linnustiku, taimestiku ja loomastiku inventuurid, sest nende alade elustiku kohta on olemas vaid üksikud juhuvaatlused.

Inventuurid eeldavad põhjalikke välitöid ja need peavad keskenduma kaitstavate liikide inventeerimisele. Linnustiku osas sobib inventeerimise meetodikana kasutada Natura linnualade riiklikus seires kasutatavat meetodikat, mis hõlmab enamus kaitstavate linnuliikide tuvastamist uuritavalt alalt. Välitöödega inventuurid on võimalik teostada samas ajaraamis, mis on planeeritud nn uuringute tegemiseks. **Samuti on vajalik kaasata inventeerimise ja uuringute teostamisse päriselt pädevad elustikurühmade eksperdid, kes uuritavaid liike tunnevad, suudavad neid tuvastada, teavad nende elupaigavajadust jne.**

5) Muus osas on oluline, et looduskoosluste ja kaitstavate liikide esinemine tuleb määrata kõige olulisemaks ja suurima kaaluga näitajaks, mille põhjal lõplik arendusala valik toimub.

6) Samuti on väga oluline programmis ette näha arenduse järgne rohevõrgustiku toimivuse hindamine ja mõjude kompenseerimiseks vajalike meetmete väljatöötamine - kui arendus mõjutab niigi halvas seisundis rohevõrgustiku toimivust, siis peab rakendama muudest arendustest loobumist, intensiivse (metsa)majandustegevuse piiranguid alal jmt rohevõrgustiku seisundit taastavaid meetmeid.

6) Praeguse KSH aruande ebatäielike andmete puhul saab tavaloojika aluselgi järeldada, et looduse kaitset ei ole võimalik kaitsetööstuspargi ala koosseisus reaalselt tagada. Näiteks Pärnu 1 alal soovitud rakendada meetmeid Männiku lõheliste kudejõe seisundi säilitamiseks ei taga senise olukorra säilimist uues olukorras, kus lisaks Pärnu 1 alal elustiku hävitamisele ja metsa raadamisele hakkab toimuma pidev lõhkeainete katsetamine jms, keemiatööstuse tegevus, keemiliste ainete maasse immutamine, mille immutuseelne puhastamine peaks vastama küll nõuetele, kuid müra- ja keemiareostus on ikkagi reaalne oht. Ehk et keemiatehase, lõhkamiste, saaste, müra jne mõjude tagajärgi püütakse mõjuhinnangutes ilustada. Probleemid tuuakse välja, kuid kaitsemeetmed ei saa olla pelgalt soovituslikud.

Männiku jõega seoses on mõtlemapanevad KSH 1. etapi aruande 2 väljavõtet, kust selgub, et kaitsetööstuspargis ei pea kinni pidama isegi seadusesätetes nimetatud ehituskeeluvööndist ja reovett võib immutada maasse, kuna reoveepuhasti ehitust ei peeta vajalikuks:

https://kaitseministeerium.ee/sites/default/files/Planeeringud/Kaitsetoostus_2025/04042025/2025-04-04_kaitsetoostuspargi_rep_asukoha_eelvalik_ksh_i_etapi_aruanne_koosk_olastamisele.pdf

6.1. "Männiku jõe ehituskeeluvööndi laius on LKS § 38 lg 1 p 4 alusel 50 m, mis metsamaal laieneb veekogu kalda piiranguvööndi piirini (LKS § 38 lg 2). LKS § 38 lg 51 kohaselt **ei laiene ehituskeeld kehtestatud riigi eriplaneeringu alusel ehitatavale ehitisele.**"

6.2. "Reovee käitlemise aspektist on planeeringualadest kõige suuremate piirangutega Pärnu 1 ja Pärnu 2 alad. Pärnu 2 alale ja selle lähiümbrusesse ei jää veekogusid, kuhu puhastatud heitvett suunata, mistõttu tuleks heitvee ärajuhtimine lahendada pinnasesse immutamisega. Ka Pärnu 1 ala puhul on realistlik lahendada heitvee ärajuhtimine pinnasesse immutamisega. Pärnu 1 ala läbiva Männiku jõe vooluhulk on väike (u 430 m³/ööpäevas). **Selleks, et heitvee juhtimisega ei muudetaks**

Männiku jõe vooluveekogumi seisundiklassi halvemaks, tuleks puhasti kavandamisel lähtuda järgmistest parameetritest: maksimaalne suublasse juhitud heitvee kogus 15 m³/ööpäevas, reoveepuhasti tuleb projekteerida 2000–9999 ie reoveekogumisala normidele⁵⁰. Sellise reoveepuhasti rajamine oleks nii väikse veehulga puhastamiseks ilmselt ebaotstarbekas. Seega on ka Pärnu 1 alal reaalset mõeldav ainult heitvee immutamine.

Pärnu aladel on põhjavesi suhteliselt kaitstud, seega saab reovee käitlemiseks rajada biopuhasti ja immutada kuni 50 m³ heitvett ööpäevas. Heitvee pinnasesse immutamisel peab immutussügavus olema aasta ringi hinnanguliselt vähemalt 1,2 m ülalpool põhjavee kõrgeimat taset ning jääma hinnanguliselt 1,2 m kõrgemale aluspõhja kivimitest⁵¹. Pärnu alade puhul on tegemist pigem kõrge põhjaveetasemega piirkonnaga, mistõttu võib immutussügavuse tagamiseks vajalikuks osutuda maapinna tõstmine.”

Väljavõtte loomastiku uuringust: Pärnu 1 alalt saab alguse **Männiku jõgi** (VEE1121400), mis kuulub lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigaks olevate veekogude või veekogu lõikude nimistusse. Lähtudes ettevaatusprintsipi tuleb rakendada meetmeid Männiku jõe kui lõheliste kudejõe seisundi säilitamiseks.

Kaitsetööstuspargi ala tegevustest, sealhulgas ehitustegevusest, metsa raadamisest jne tulenevat veerežiimi muutmist ning keemiatööstusliku reovee maasse immutamise (ilma reoveepuhastita!) tulemust arvestades, on alust kahelda Männiku jõe seisundi säilimises.

7) Ala valikul tuleb lähtuda keskkonnamõtjudest, mitte jätta tähelepanuta uuringutes valikuks toodud järjekorrad, kus on esimesed valikud Aidu ja Kiviõli.

8) KSH ei toetu kahetsusväärselt reaalsetele elustiku inventuuridele. **Natura asjakohane hindamine on Pärnu aladel kindlasti vajalik läbi viia**, KSH aruandes on kahetsusväärselt näiteks Natura ala, Pärnu lahe linnuala, käsitlemata jäetud.

Natura eelhindamine jõuab kahjuks pealiskaudsele järeldusele, et kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu rakendamisel on välistatud ebasoodsa mõju tekkimine Natura 2000 võrgustiku Nätsi-Võlla loodusalale, Nätsi-Võlla linnualale, Lindi loodusalale. Pärnu lahe linnuala paikneb Pärnu 1 alast alla 10 km, pakume kaardilt u 7 km kaugusel, see on käsitlemata.

Paistab, et pole arvestatud ja analüüsitud mõjusid mitmetele looduskaitsealadele nagu Tõhela-Ermistu, Pärnu lahe linnuala. Pärnu lahe linnuala paikneb Pärnu 1 alast alla 10 km, pakume kaardi põhjal u 7 km kaugusel:

Riina Georg

MTÜ Roheline Pärnumaa seaduslik esindaja